

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВПРОВАДЖЕННЯ ДОПРОФІЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

1. Боднарчук Л. Ідеї В.О. Сухомлинського у щоденній діяльності гімназії. // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2005. – №4. – С. 67.
2. Замашкіна О. Ідеї розвивального навчання молодших школярів у педагогічній спадщині В.О.Сухомлинського // Початкова школа. – 2001. – № 10. – С. 74 – 78.
3. Педагогічні технології: теорія і практика / За ред. проф. М.В. Гриньової. – Полтава, 2006. – 230 с.
4. Савченко О. Екологія дитинства: В.О.Сухомлинський і сучасна початкова школа // Початкова школа. – 2000. – № 11. – С. 1 – 4.
5. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвинутої особистості // Вибрані педагогічні твори: В 5 т. – К., 1976. – Т.1. – С. 59 – 206.
6. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям // Вибрані педагогічні твори: В 5 т. – К., 1977. – Т.3. – С. 5 – 279.
7. Ткачова Н. Сухомлинський В.О. у творчості сучасного педагога // Початкова школа. – 2000. – №9. – С. 18.

Стаття надійшла до редакції 12.02.2010

УДК 37.048:4

Лариса Лазаренко, старший викладач кафедри машинознавства та методики викладання технічних дисциплін
Бердянського державного педагогічного університету

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВПРОВАДЖЕННЯ ДОПРОФІЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

У статті розглядаються деякі аспекти організації та методики впровадження допрофільної підготовки учнів основної школи в умовах профільного навчання, наводяться результати дослідно-експериментальної роботи за даною проблемою.

Ключові слова: допрофільна підготовка, елективний курс, програми курсів з вибору, алгоритм розробки програми навчального курсу з вибору, опорні питання для укладача програми, критерії оцінки курсів з вибору.

В статье рассматриваются некоторые аспекты организации и методики внедрения допрофильной подготовки учеников основной школы в условиях профильной учебы, приводятся результаты опытно-экспериментальной работы за данной проблемой.

Ключевые слова: допрофильна підготовка, елективний курс, програми курсів з вибору, алгоритм розробки програми навчального курсу з вибору, опорні питання для укладача програми, критерії оцінки курсів з вибору.

In the article some aspects of organization and method of introduction of to professional preparation of students of basic school are examined in the conditions of professional studies, research experimental job performances over are brought after this problem.

Key words: to professional preparation, elekciale course, programs of courses, from a choice, algorithm of development of the program of educational course from a choice, supporting questions for the compiler of the program, criteria of estimation of courses from a choice.

Постановка проблеми. Необхідність розв'язання проблеми допрофільної підготовки учнів постає з Концепції профільного навчання в старшій школі та Національної доктрини розвитку освіти.

У названих документах закладено нові підходи до організації освіти в старшій школі. Вона має працювати як профільна. Це створюватиме сприятливі умови для врахування індивідуальних особливостей, інтересів і потреб учнів, для формування в школярів орієнтації на той чи інший вид майбутньої професійної діяльності. Профільна школа найповніше реалізує принцип особистісно орієнтованого навчання, що значно розширює

можливості учнів у виборі власної освітньої траєкторії.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми допрофільної підготовки учнів основної школи все частіше обговорюються на шпальтах періодичної преси. М. Колесников і О. Єрмолаєва пов'язують їх із профорієнтацією [3]. Т. Дьоміна допрофільну підготовку розглядає як одну з умов професійного самовизначення школяра [2]. О. Петунін і Л. Трифонова аналізують проблеми елективних курсів на етапі допрофільної підготовки [6]. Н. Ладушкіна розглядає допрофільну підготовку і профільне навчання як дві складові частини одного процесу –

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВПРОВАДЖЕННЯ ДОПРОФІЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

самовизначення особистості у виборі подальшого напрямку освіти та професійної діяльності [4].

Порівняльний аналіз отриманих даних у цих дослідженнях засвідчив, що цілісного розв'язання проблеми допрофільної підготовки учнів основної школи не існує.

Сьогодні існує недостатня кількість робіт, які б розкривали сутність і шляхи формування готовності учнів основної школи до вибору профілю навчання. Означена проблема ще не була предметом самостійного дослідження, належного теоретичного її обґрунтування немає. Адже відсутність відповідних теоретико-методичних розробок щодо цієї проблеми значно збіднює діяльність учителів основної та середньої школи.

О.Б. Даутова, Т.В. Менг, Є.В. Піскунова стверджують, що робота педагогів не може вважатися успішною якщо вони не мають уявлення про мету, зміст та засоби організації не тільки профільного навчання, а й допрофільної підготовки учнів основної школи, не знають сутності самовизначення старшокласників, вікові особливості підлітків, компоненти та етапи профільної орієнтації школярів, не вміють визначати освітні запити учнів, проектувати систему профільної орієнтації школярів [1].

Мета статті. Враховуючи результати діяльності провідних фахівців за даною проблемою, ми поставили перед собою завдання провести дослідження з організації та впровадження допрофільної підготовки учнів основної школи.

Виклад основного матеріалу. Дослідження проводилось поетапно.

На першому етапі опрацьовано філософську, соціологічну, психолого-педагогічну та спеціальну вітчизняну та зарубіжну літературу в галузі освіти і зокрема допрофільної підготовки і профільного навчання, професійного самовизначення учнів основної і середньої школи. На підставі цього визначено і обґрунтовано основні теоретичні положення дослідження: об'єкт, предмет і метод дослідження, сформульовано робочу гіпотезу, визначено коло завдань.

На другому етапі проведено аналіз існуючих підходів до розв'язання проблеми, та визначено з позицій системного підходу значення допрофільної підготовки в профільному та професійному самовизначенні учнів основної школи; з'ясовано сучасний стан розробленості проблеми в педагогічній науці та практиці (констатуючий експеримент), складено програму формуального етапу дослідження, а саме: якісний та кількісний аналіз даних, отриманих у ході констатуючого експерименту; введення в навчально-виховний

процес експериментального матеріалу; спостереження за ходом та результатом формуального експерименту; виявлення різниці між початковим та досягнутим результатом; якісний та кількісний аналіз одержаних даних в експерименті; інтерпретація зібраних даних; опис результатів експерименту.

На третьому етапі здійснювалася систематизація, узагальнення та аналіз здобутих у процесі теоретичного аналізу та дослідно-експериментальної роботи даних. Удосконалювалися структура моделі формування готовності учнів основної школи до вибору профілю навчання в старшій школі в цілому, та її окремі структурні компоненти, сформульовані загальні висновки дослідження.

Упродовж 2007 – 2009 рр. проводилось дослідження відповідно організації допрофільної підготовки та профільного навчання в загальноосвітніх школах Запорізької області. Було опитано 48 керівників шкіл (22 міських та 26 сільських), та 8529 учня 8 – 9 класів, які навчались у цих школах та 100 батьків. Серед опитаних було 3231 учень 8 – 9 класів та 2444 учня 11-х класів міських шкіл. Сільська місцевість була представлена 1794 учнями основної школи та 1123 учнями 10 – 11 класів. Були опитані також студенти 3 – 4 курсів Бердянського державного педагогічного університету: 398 осіб. Взагалі було опитано 8730 респондентів.

Результати цього опитування були враховані при розробці програми формуального експерименту, який проводився в Бердянській ЗОШ № 13 серед учнів 5 – 9 класів. У 5 – 7 класах проводився попередній експеримент, метою якого була організація профорієнтаційної роботи. Формуючий експеримент, у процесі якого використовувалися різні засоби формування у учнів готовності до профільного і професійного самовизначення, проводилась діагностика та визначення досягнутого рівня цієї готовності, здійснювався в 8 – 9 класах.

У цих класах був реалізований елективний курс “Складові вибору профілю навчання та подальшої освіти”.

У доборі змісту курсу ми намагалися реалізувати наступні умови:

1. Курси повинні допомогти учневі оцінити свій потенціал з точки зору освітньої перспективи (“Піду на соціально-гуманітарний профіль не тому, що маю трійки з математики, а тому, що хочу стати юристом або журналістом і для цього буду вступати до університету”).

2. Курси повинні сприяти створенню позитивної мотивації навчання по вибраному профілю.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВПРОВАДЖЕННЯ ДОПРОФІЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

Допомогти учням перевірити себе, відповісти на питання: “Чи можу і хочу я вчити це, займатися цим?”. Разом з тим, треба пам’ятати, що надмірна перевантаженість курсу новим змістом не дозволить учневі відповісти на ці центральні питання.

3. Відбираючи зміст, учитель (автор програми) повинен відповісти на питання: “Чим буде корисним учневі цей курс для створення усвідомленого вибору профілю навчання у старшій школі?”.

4. Перспективним є використання сучасних освітніх технологій, роль яких буде зростати при профільному навчанні, на третій ступені середньої школи (інформаційні, проектні, дистанційні та ін.).

5. Треба використовувати можливості викладання курсів допрофільної підготовки іншим педагогом, який реалізує базовий курс з даного або спорідненого предмету.

6. Курси повинні ознайомити учня зі специфікою видів діяльності, які будуть для нього провідними, якщо він здійснить той чи інший вибір (історик, філолог, фізик та ін.), тобто вплинути на вибір учнем сфери професійної діяльності, шляхи (направлення) отримання їм освіти в професійній школі (початковій, середній та вищій). Вони повинні включати спроби з провідних для цього профілю видів діяльності (щоб показати специфіку даного профілю через діяльність – робота з текстами, аналіз джерел, використання правових документів та ін.).

7. Курси, по можливості, повинні спиратися на якийсь посібник. Це дозволить виключити “монополію вчителя на інформацію”.

8. Курси допрофільної підготовки не повинні дублювати базовий курс. Вони повинні підготувати учня не тільки до складання іспитів, але й до успішного навчання в профільній школі.

З вчителями експериментальної школи проводились семінари відносно програми, змісту, методики та алгоритму розробки програм навчальних курсів з вибору.

Зокрема, відмічалось, що:

1. Програми курсів з вибору розробляються виходячи з інтересів учнів, напряму профілізації, матеріально-технічного та дидактичного забезпечення.

2. Цілі нової програми виражаються в однозначних для розуміння формулюваннях та враховують:

- цілі та процеси розвитку здібностей, схильностей, інтересів учня;
- завдання навчальної діяльності учнів, визначені діючими планами, програмами;
- раніше отримані знання учнів;

- відповідний профіль навчання та його концепції;

- рівневу структуру курсу;

- інформаційні та методичні можливості галузі знання.

3. Програма повинна відображати вимоги Закону “Про освіту”, нормативні положення, рекомендації, концепції, які існують у регіоні та Україні, та забезпечувати рішення завдання допрофільної підготовки учнів.

4. Програма повинна бути націлена на:

- розвиток зацікавленості як основи пізнавальної активності;

- розвиток здібностей, схильностей, інтересів дитини;

- формування творчого уявлення;

- розвиток комунікативності;

- формування та розвиток загальнонавчальних та спеціальних дослідницьких умінь та навиків тих, хто навчається.

5. Програма повинна забезпечувати:

- оптимальне навантаження на дитину, враховувати вікові та індивідуальні можливості учнів;

- емоційно-психологічне благополуччя учня;

- прикладну направленість знань, умінь, навиків;

- наступність та розвиток раніше вивчених загальноосвітніх програм;

- достатність та відповідність вимогам вузів регіону та країни;

- реалізацію основних вимог регіонального компонента.

6. У програмі повинно бути закладено оптимальне злиття індивідуальної та сумісної діяльності (учень – учень; учень – група; учень – вчитель; вчитель – група; вчитель – клас).

7. У програмі не треба допускати:

- дублювання змісту базового предметного курсу;

- протиріччя програмам, які діють у загальноосвітній школі, та вимогам державного стандарту.

При обговоренні змісту курсів з вибору відмічалось, що зміст курсу за вибором повинен, з одного боку, відповідати пізнавальним можливостям набуття досвіду роботи на рівні підвищених вимог, розвивати його навчальну мотивацію.

Зміст курсу може представляти собою:

- розширений, поглиблений варіант якогось розділу базового навчального предмету (“Механіка”, “Міжнародні відносини”, “Океани” та ін.);

- введення в одну із споріднених даному предмету наук, професій (астрономія, археологія, журналістика та ін.);

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВПРОВАДЖЕННЯ ДОПРОФІЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

- сукупність фрагментів з різних розділів одного або декілька предметів, якщо курс орієнтований на певний рівень узагальнення (наприклад, “Природознавство”) або освоєння певного виду діяльності (наприклад, “Експерименти у фізиці, хімії, біології”, “Робота з джерелами інформації”).

Крім того, наводився алгоритм розробки програми навчального курсу з вибору.

1. Визначення загальних цілей допрофільної підготовки.

2. Визначення результатів навчання по програмі, яка відповідає цілям допрофільного навчання та рівня розробленості знань у науці та практиці.

3. Розробка змісту знань та вмінь, які необхідні для реалізації цілей навчання.

4. Визначення послідовності вивчення навчального матеріалу, яка відповідає цілям навчання.

5. Групування змісту навчального матеріалу по розділам та темам.

6. Визначення методів розкриття навчального матеріалу, які відповідають цілям навчання.

7. Визначення часу, який необхідний на вивчення окремих розділів, тем та всієї програми в цілому.

8. Розробка навчально-тематичного плану вивчення матеріалу.

Опорні питання для укладача програми.

Перш ніж приступити до складання програми допрофільного курсу з вибору, педагогу корисно відповісти на наступні питання:

1. На якому змістовному матеріалі та через які форми роботи я зможу найбільш повно реалізувати завдання допрофільної підготовки? (Допомогти учневі зорієнтуватися у виборі профілю, заповнити прогалини його попередньої підготовки, показати типові для даного профілю види діяльності, надати можливість учню проявити себе та добитися успіху).

2. Якими підручниками та допоміжними матеріалами забезпечений даний курс (фонд бібліотеки, хрестоматії, збірники, дидактичні матеріали та ін.)?

3. Які види діяльності (профільно та професійно зорієнтовані) можливі у роботі з даним змістом?

4. Які види робіт можуть виконати учні для

Таблиця 1.

Вимоги до програм та умови їх виконання

<i>Вимоги до програми</i>	<i>Сутність вимог в умовах їх виконання</i>
1. Актуальність змісту навчання	Зміст навчального матеріалу відповідає цілям допрофільного навчання та володіє новизною для учнів.
2. Мотивуючий потенціал програми навчання	Зміст програми включає нові знання, які представляють високу ступінь актуальності та корисності для вибору учнями профілю навчання або інших цілей допрофільної підготовки.
3. Повнота змісту навчального матеріалу, включеного у програму.	Програма вміщує всі знання, необхідні для досягнення запланованих в ній цілей навчання.
4. Прогресивність, науковість змісту навчання	До програми включені прогресивні наукові знання та найбільш цінний досвід практичної діяльності людини.
5. Інваріантність змісту навчання	Програма застосовується для різних груп (категорій) учнів, що досягається узагальненістю включених до неї знань; їх відбором у відповідності з загальними для всіх учнів завданнями допрофільного навчання, модульним принципом побудови програми.
6. Узагальненість знань, що включені у програму	Зміст навчальної програми є емпіричні та теоретичні узагальнення (частка неузагальнених знань: приватного досвіду, фактів, інформації – зведена у програмі до мінімуму)
7. Практична направленість змісту та процесу навчання за програмою	Зміст направлено на передачу знань, необхідних для формування у учнів компетенцій у предметній області, а також зрілості у виборі профілю навчання. У зв'язку з цим програма передбачає застосування активних методів навчання.
8. Зв'язність та систематичність змісту навчального матеріалу у програмі	Досягається вибором такої послідовності розгортання навчального матеріалу, при якому вивчення всіх наступних знань забезпечується попередніми, а також прослідковування зв'язків між приватними та загальними знаннями.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВПРОВАДЖЕННЯ ДОПРОФІЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

Продовження таблиці 1.

Вимоги до програм та умови їх виконання

9. Відповідність способу розгортання змісту навчального матеріалу окресленим у програмі цілям навчання.	Зміст матеріалу може вивчатися методом від загального до приватного, в цьому випадку зміст розгортається від абстрактного до конкретного. Зміст може також освоюватися шляхом підведення учнів під емпіричне узагальнення, тобто від приватного до загального; в цьому випадку зміст буде розгортатися від конкретного до абстрактного. Спосіб розгортання змісту навчального матеріалу обирається в залежності від позначених у програмі цілей навчання: формування теоретичного або емпіричного мислення тих, хто навчається, а також від об'єктивного рівня знань в науці.
10. Контролюємість програми.	Забезпечується ступінню операційності та ієрархічності опису тих знань, які передбачається сформувані у тих, хто навчається при проходженні програми, а також виділення результатів підготовки за кожною з провідних тем або по програмі в цілому
11. Чуттєвість програми до збоїв.	Забезпечується можливістю в деякий момент навчання встановити ступінь досягнення проміжних та підсумкових результатів навчання учнів (тобто контролюємість) та виявити збої у проходженні програм
12. Реалістичність програми з точки зору часу, який відведений на її реалізацію.	Процес вивчення змісту програмного матеріалу поділений у часі з урахуванням його достатності для: - якісного вивчення змісту у програмі знань та отримання запланованих результатів; - знешкодження можливих збоїв при проходженні програми; - вивчення матеріалу за допомогою найбільш ефективних методів
13. Ефективність програми з точки зору часу, відведеного на її реалізацію.	Забезпечується при розробці програми знаходженням найбільш "короткого" шляху (послідовності) якісного вивчення навчального матеріалу: такого, коли на відновлення забутих або вже втрачених знань не потрібно витрачати багато часу, вивчення нових знань буде спиратися на нещодавно пройдений та легко відновлюючий у пам'яті учнів навчальний матеріал.

підтвердження своєї успішності в майбутньому профільному навчанні?

5. Яка частка самостійності учня в роботі даного курсу, в чому він може проявити ініціативу?

6. Які критерії, відомі педагогу та учневі, дозволять оцінити успіхи у вивченні даного курсу?

7. Яким чином у процесі роботи буде фіксуватися динаміка інтересу до курсу, до майбутнього профілю?

8. Чим може завершитися для учня вивчення курсу, яка форма звітності?

Відповівши на дані питання, вчитель фактично підготується до складання пояснювальної записки до програми. Потім залишиться записати свої відповіді, відредагувати свої записи та додати до них календарне планування.

Критеріями оцінки курсів з вибору є:

1. Новизна та актуальність представлених матеріалів.

2. Педагогічна цілесобразність відбору змісту, засобів, методів та форм роботи в даному напрямку.

3. Облік національно-регіональних особливостей.

4. Творчій підхід до розробляємої теми.

5. Результативність програм, які реалізуються в даному освітньому закладі.

6. Можливість використання даних програм, проектів та методичних матеріалів в освітніх закладах України.

7. Педагогічний інструментарій.

Висновки. Технології, які використовуються в системі курсів з вибору, повинні бути орієнтовані на те, щоб учень отримав таку практику, яка допоможе йому успішно опанувати програму старшої профільної школи або професійної освіти (постановка та демонстрація експерименту, пошук інформації за джерелами, відповіді на питання в процесі дискусії та ін.).

Освітній процес елективного курсу будується на основі діяльнісного підходу, з використанням методу проектів, дослідницької діяльності. При плануванні теми занять їх рекомендується визначати так, щоб вони відповідали не на питання про те, що учні отримають на даному занятті, а про те, чому вони зможуть навчитися. Результати

ПРИНЦИПИ ВІДБОРУ КРИТЕРІЇВ КЛАСИФІКАЦІЇ СЛІВ ПО ЧАСТИНАХ МОВИ

вивчення одного й того ж елективного курсу для різних учнів можуть бути різними та при цьому рівноцінними з точки зору інтересів учнів.

Якщо будувати елективний курс, виходячи з інтересів учня, а не з позиції “учні повинні засвоїти”, то питання про форми атестації та критерії оцінки повинні розв’язуватися разом з учнями.

1. Даутова О.Б. Психолого-педагогические основы выбора профиля обучения. [Учеб.-метод. пособие для учителей] / О.Б. Даутова, Т.В. Менг, Е.В. Пискунова [под ред. А.П. Тряпицыной.] – СПб.: КАРО, 2006. – 112 с.

2. Демина Т.О. Предпрофильная подготовка как

одно из условий профессионального самоопределения школьника // Профильная школа. – 2006. – №1. – С. 45 – 48.

3. Колесніков Н., Ермолаєва О. Профорієнтація і предпрофільна підготовка // Народное образование, 2004. – №1. – С. 97 – 100 (С. 97).

4. Ладнушкіна Н.М. Предпрофільна підготовка випускників основної школи // Школьные технологии. – 2005. – №1. – С. 71 – 84 (С. 72).

5. Павлютенков С.М. Компетентний випускник – мета і результат діяльності школи // Гімназія на зламі століть. – К.: ВПУ “Летопись – ХХ”, 1999. – С. 104 – 115. (С. 110).

6. Петунік О.В., Трофімова Л.В. Елективні курси на етапі предпрофільної підготовки // Школьные технологии. – 2006. – №1. – С. 88 – 90 (С. 88).

Стаття надійшла до редакції 17.03.2010

УДК 81’367.6/7

Ольга Юзьвяк, викладач кафедри романської філології та компаративістики
Аліна Леснянська-Дошак, викладач кафедри романської філології та компаративістики
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

ПРИНЦИПИ ВІДБОРУ КРИТЕРІЇВ КЛАСИФІКАЦІЇ СЛІВ ПО ЧАСТИНАХ МОВИ

У статті висвітлюється проблема принципів відбору класифікації лексики по частинах мови. Подаються різні підходи щодо розподілу слів по частинах мови. Здійснено аналіз типологічних класифікацій лексики.

Ключові слова: мова, класифікація, семантизація, типологічні критерії, частини мови, систематизація, слово, лексема, словоформа.

В статье освещается проблема принципов отбора классификации лексики по частям речи. Подаются разные подходы относительно распределения слов по частям речи. Осуществлен анализ типологических классификаций лексики.

Ключевые слова: язык, классификация, семантизация, типологические критерии, части речи, систематизация, слово, лексема, словоформа.

In the article the problem of principles of selection of classification of vocabulary lights up by installments of speech. Different approaches are given in relation to distributing of words by installments of speech. The analysis of typologic classifications of vocabulary is carried out.

Key words: language, classification, stemantization, typologic criteria, parts of speech, systematization, word, lexeme, word-part.

Постановка проблеми. Відомо, що склад частин мови та їх ієрархія нерідко зумовлюються прийнятими дослідником критеріями, зокрема відмінностями у виборі критеріїв. На сучасному етапі використовують чотири основні критерії: семантичний, морфологічний, синтаксичний і словотвірний. Деякі лінгвісти в основу класифікації лексики на частини мови кладуть один – провідний, на їхню думку, критерій. Інші ж дотримуються погляду, що лише при врахуванні всіх чотирьох критеріїв можна побудувати чітку систему частин мови. У результаті маємо велику кількість класифікацій словникового складу лексики. Яка ж класифікація є найкращою? І який

критерій є провідним? Ось питання, навколо яких точиться гостра полеміка вже декілька століть і на які досі важко дати вичерпну відповідь.

Аналіз останніх досліджень. Над питанням розподілу слів по частинах мови працювали такі мовознавці, як: Л.В. Щерба, Ю.С. Маслов, В.Г. Гак, А.М. Мухин, І.К. Кучеренко, А.Н. Савченко, В.Г. Адруни. Проблема залежності розподілу слів по частинах мови від того чи іншого критерію класифікації знайшла своє відображення в працях О. Есперсена, Ф.Ф. Фортунатова, В.Г. Жирмунського, Ш. Балли, О.П. Суника.

Мета роботи – дослідити типи існуючих класифікацій словникового складу лексики по